

Nr 187.

Av herr **Nilsson** i Landeryd m. fl., om ändring i gällande bestämmelser om glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m.

Då 1919 års urtima riksdag beslöt införande av glidande tullsatser för vete, råg och korn, skedde detta i syfte att, såsom föredragande departementschefen anförde, »bereda brödsädesodlingen inom landet ungefär samma ekonomiska förutsättningar, som den ägde under tioårsperioden 1904—13, samt därför att man önskade behålla möjligheten till lönande brödsädesodling i den omfattning den bedrevs under sagda period».

Glidtullarna avsågo därför att bereda lantmännen ett skydd mot det befarade prisfallet å världsmarknaden och att stimulera lantmännen att fortsätta med brödsädesodlingen i åtminstone samma omfattning, som den hade före kriget, samt att på samma gång trygga landets tillgång på brödsäd genom egen odling i ungefär normal omfattning och därigenom förebygga onödigt stor införsel från utlandet av brödsäd med därav följande försämring av landets handelsbalans.

Det glidtullsystem, som då infördes, avsåg att under två år från den 1 juni 1920 tullen för nämnda sädesslag skulle utgå med halva skillnaden mellan det inhemska normalpriset för vete, minskat med 5 % och importpriset för samma vara, dock att tull icke skulle utgå, när skillnaden icke uppginge till minst 1 krona, samt att tullen icke i något fall finge överstiga 3,70 kr. pr 100 kg.

Mot dessa tullsatser restes redan vid förslaget framläggande starka betänkligheter och det befarades, att då produktionskostnaderna ej bleve täckta, brödsädesodlingen ej skulle få avsedd omfattning.

De sakkunniga, som utarbetat det förslag, varpå den kungl. propositionen var byggd, uttalade en farhåga för, att det utländska spannmålspriset kunde komma att nedgå så mycket, att den inhemska odlingen bleve i hög grad förlustbringande, men de ansågo, att vid dåvarande tidpunkt inga tecken tydde på en så betydande nedgång i priserna. De uttalade emellertid att, om sådan skulle inträffa, statsmakterna skulle vidtaga de åtgärder, som visade sig mest ändamålsenliga, så snart orsakerna och verkningarna kunde åtminstone någorlunda överskådas.

Huru har då utvecklingen av spannmålsmarknaden varit sedan dess? Vid tidpunkten för tullsystemets ikraftträdande, alltså omkring den 1 juni 1920, rådde mot förmodan ett mycket högt utlandspris, så att importvetet i svensk hamn kostade omkring 75 kr. pr 100 kg. Detta höga importpris rådde, intill dess att den nya skörden i Nordamerika fördes i marknaden, men då började ett hastigt prisfall i förening med sjunkande frakter, som gjorde att importvärdet i slutet av augusti sistlidet år stod i c:a 60 kronor, men i slutet av november endast c:a 42 kronor, och för närvarande kalkyleras utländskt vete i svensk hamn omkring 40 kronor pr 100 kg.

Det oaktat har hittills ingen tull kunnat utgå och torde ej håller komma att utgå under återstående delen av det första året av glidullsystemets giltighetstid, beroende *dels* på att importpriset beräknas för en tidsperiod, som ligger icke mindre än fem månader tillbaka i förhållande till den tid, under vilken tullskyddet är avsett att verka, samt att det undergår förändringar allenast för varje tremånadersperiod, *dels* därför att de faktorer, som bestämma det inhemska normalpriset delvis, särskilt ifråga om arbetslönerna, avser ett föregående år och därför med nuvarande förskjutning av prisläget ställa sig lägre än de verkliga.

Vid uppgörande av sitt förslag utgingo de sakkunniga från den allmänna uppfattningen, att de inhemska produktionskostnaderna successivt skulle minskas under ifrågavarande tidrymd, och därför infördes även avdraget av 5 % å normalpriset. I verkligheten hava emellertid produktionskostnaderna sedan dess stegrats, huvudsakligast beroende på de väsentligt ökade arbetslönerna, och därigenom har grunden för ifrågavarande avdrag bortfallit.

Även i andra avseenden har erfarenheten under den gångna tiden givit vid handen, att glidullsystemet för spannmål, sådant det år 1919 av riksdagen antogs, är i behov av en revision, om det skall göra den nytta, som därmed avsetts. Av största vikt är emellertid såväl att lantmännens intresse för den för landets självförsörjning så viktiga brödsädesodlingen vidmakthålles som ock att jordbruksnäringen, som på andra

omraden har att utstå en mördande konkurrens från utlandet, icke på grund av frånvaron av effektivt skydd för sin viktigaste produktion, kastas in i en ekonomisk kris av oöverskådlig räckvidd och till oerhörd skada för hela landets näringsliv.

För nästkommande konsumtionsår kan visserligen, under förutsättning av någorlunda gynnsam väderlek, landets normalbehov av inhemsk brödsäd anses vara säkerställt, alldenstund landets jordbrukare, under intrycket av de höga spannmålspriser, som under försommaren 1920, voro rådande i utlandet, i allmänhet bibehållit och delvis även utökat sin höstsädesodling, framför allt av vete, men det därpå följande konsumtionsårets brödsädestillgång bestämmes av de spannmålspriser, som varda rådande under innevarande års sommar och det skydd för brödsädesodlingen, som då är bestämt.

För närvarande ligga landets jordbrukare med omkring en tredjedel av sin veteskörd och omkring hälften av sin rågskörd osålda på grund av att priserna oupphörligen fallit och kvarnarna varit ovilliga att köpa spannmålen, då de befarat en ohejdad import, företrädesvis av utländskt mjöl. Jordbrukarna befinna sig därför nu uti ett mycket vanskligt läge, synnerligast som jordbruksdriften i sin helhet nu går med en given förlust, vilket bestyrkes av de undersökningar om jordbrukets räntabilitet, som under lantbruksstyrelsens ledning utförts.

Det synes oss därför oundgängligen nödvändigt att riksdagen nu företager en revision av det gällande glidullsystemet för spannmål, och vilja vi påyrka förändringar i följande hänseenden.

Först och främst bör den nuvarande begränsningen av tullens belopp till 3,70 kr. pr 100 kg. borttagas, ty det är sannolikhet för att importspannmålets pris kommer att ligga så långt under det inhemska normalpriset, att brödsädesodlingen med nuvarande produktionskostnader bliver i hög grad förlustbringande.

Vidare föreslå vi, att tullen skall utgå med hela skillnaden mellan importpriset och normalpriset, då det ju är otänkbart, att brödsädesodlingen skall kunna uppehållas, om det på förhand är givet, att denna odling icke skall giva täckning för produktionskostnaderna.

Ytterligare anse vi, att det avdrag av 5 % å normalpriset för vete, som enligt nuvarande bestämmelser skall göras, innan skillnaden mellan importpriset och normalpriset beräknas, bör upphöra, då de skäl härför, som åberopats, nämligen fallande produktionskostnader, icke äro giltiga.

Det skulle även varit önskvärt om tullen för råg och korn kunat bestämmas var för sig och sålunda oberoende av, huruvida tull skolat erläggas för vete eller ej, men i avsaknad av tillförlitliga och för vår

marknad bestämmande utländska noteringar å råg och korn samt svårigheten att finna genomförbara beräkningar av mjöltullen, anse vi oss därutinnan icke kunna framställa något bestämt yrkande.

Beträffande den tidrymd, för vilken importpriset varje gång skall beräknas, och under vilken en given tullsats skall utgå, anse vi, såsom ovan anförts, tremånadersperioden för lång med hänsyn till de starka växlingar, som på utlandsmarknaden förekomma, och vi hålla dessutom före, att beräkningen måste avse en tidsperiod som ligger närmare tullens giltighetstid, och få fördenskull föreslå, att importpriset skall beräknas för varje månad med ledning av de priser, som voro rådande å ifrågakommande utländska marknader under första hälften av närmast föregående månad.

Med stöd av vad sålunda anförts, få vi hemställa,

att riksdagen behagade besluta sådan ändring av nu gällande glidande tullsatser å vissa slag av spannmål m. m., intagna uti Kungl. Maj:ts förordning nr 567 den 21 augusti 1919,

dels att vid införsel till riket under tiden 1 juni 1921—31 maj 1922 av vete, råg eller korn skall, där det i enlighet med nedan givna bestämmelser för den tid, då införseln sker, beräknade importpriset understiger det på sätt nedan sägs bestämda inhemska normalpriset för vete, utgå tull; och skall tullen motsvara skillnaden mellan nämnda importpris och normalpris,

dels att vid införsel till riket under samma tid av mjöl eller gryn av vete, råg eller korn samt vid införsel av malt eller av till tulltaxans rubrik 149 hänförligt bröd skall erläggas en tullsats, som med 75 % överstiger den för omalet vete samtidigt gällande tullsats, skolande nu ifrågavarande tullsats uttryckas i jämt femtal öre och vid behov avrundas till närmast högre femtal,

dels att förenämnda inhemska normalpris för vete skall för ett år i sänder av den ifrågavarande tiden uträknas av lantbruksstyrelsen i enlighet med de grunder, som finnas angivna i den vid statsrådsprotokollet till Kungl. Maj:ts proposition nr 2 den 2 augusti 1919 fogade bilagan nr 1,

dels ock att ovan omförmälda importpris skall för varje månad, räknat från den 1 juni 1921, beräknas av kommerskollegium och avse medelpriset å utländskt vete fritt banvagn i svensk importhamn under första hälften av närmast föregående månad.

Stockholm den 17 januari 1921.

<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>C. A. Björkman,</i> Långhem.	<i>K. M. Andersson.</i>
<i>C. J. Jonsson</i> i Mörkhult.	<i>J. A. Jonsson.</i>	<i>Nils Svensson,</i> Långelanda.
<i>Sven Persson,</i> Fritorp.	<i>Karl Magnusson,</i> Skövde.	<i>Alfred Pettersson,</i> Vråtsered.
<i>John Erlansson.</i>	<i>S. A. Larsson,</i> Kroken.	

I motionens syfte instämmma:

<i>Axel Pehrsson.</i>	<i>Sven Jönsson.</i>	<i>Sv. Bengtsson</i> i Norup.
<i>Ludwig Brännström.</i>		<i>Ewald Lindmark.</i>

